
**Ierosināta lieta par normām, kas noteic augstskolu un koledžu studiju
programmu īstenošanu valsts valodā**

Satversmes tiesas 1. kolēģija 2019. gada 18. jūlijā ierosināja lietu “Par Augstskolu likuma 5. panta pirmās daļas trešā teikuma, 56. panta trešās daļas un pārejas noteikumu 49. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 105. un 112. pantam”.

Apstrīdētās normas

Augstskolu likuma 5. panta pirmās daļas trešais teikums noteic, ka augstskolas savā darbībā izkopj un attīsta zinātni, mākslu un valsts valodu.

Augstskolu likuma 56. panta trešā daļa: “Augstskolās un koledžās studiju programmas īsteno valsts valodā. Svešvalodu lietošana studiju programmu īstenošanā iespējama tikai šādos gadījumos:

1) Eiropas Savienības oficiālajās valodās var īstenot studiju programmas, kuras ārvalstu studējošie apgūst Latvijā, un studiju programmas, kuras īsteno Eiropas Savienības programmu un starpvalstu līgumos paredzētās sadarbības ietvaros. Ārvalstu studējošajiem studiju kursu obligātajā apjomā iekļaujama valsts valodas apguve, ja studijas Latvijā ir paredzamas ilgāk par sešiem mēnešiem vai pārsniedz 20 kredītpunktus;

2) ne vairāk par vienu piekto daļu no studiju programmas kredītpunktu apjoma var īstenot Eiropas Savienības oficiālajās valodās, ievērojot, ka šajā daļā nevar ietilpt gala un valsts pārbaudījumi, kā arī kvalifikācijas, bakalaura un maģistra darba izstrāde;

3) studiju programmas, kuru īstenošana svešvalodā ir nepieciešama studiju programmas mērķu sasniegšanai, atbilstoši Latvijas Republikas izglītības klasifikācijai šādās izglītības programmu grupās: valodu un kultūras studijas, valodu programmas.

Par studiju programmas atbilstību izglītības programmu grupām lemj licencēšanas komisija;

4) Eiropas Savienības oficiālajās valodās drīkst īstenot kopīgās studiju programmas.”

Augstskolu likuma pārejas noteikumu 49. punkts: “Grozījumi šā likuma 56. panta trešajā daļā attiecībā uz studiju programmu īstenošanas valodu stājas spēkā 2019. gada 1. janvārī. Augstskolām un koledžām, kuru studiju programmu īstenošanas valoda neatbilst šā likuma 56. panta trešās daļas nosacījumiem, ir tiesības turpināt studiju programmu īstenošanu attiecīgajā valodā līdz 2022. gada 31. decembrim. Pēc 2019. gada 1. janvāra studējošo uzņemšana studiju programmās ar īstenošanas valodu, kas neatbilst šā likuma 56. panta trešās daļas nosacījumiem, nav atļauta.”

Augstāka juridiska spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pants: “Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

Satversmes 105. pants: “Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.”

Satversmes 112. pants: “Ikvienam ir tiesības uz izglītību. Valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību. Pamatizglītība ir obligāta.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc divdesmit 13. Saeimas deputātu (turpmāk – pieteikuma iesniedzējs) pieteikuma. Pieteikuma iesniedzējs citstarp norāda, ka apstrīdētās normas

ievieš visām augstskolām obligātu uzdevumu izkopt un attīstīt latviešu valodu un ierobežo privāto augstskolu dibinātāju un pasniedzēju brīvību savas akadēmiskās darbības veidošanā, tā aizskarot Satversmes 112. pantā ietvertās tiesības uz izglītību.

Vienlaikus pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas aizskar privātajām augstskolām Satversmes 105. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu kopsakarā ar no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasināto un Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošo tiesiskās paļāvības principu. Proti, tiekot ierobežotas privāto augstskolu tiesības to komercdarbības ietvaros īstenot licencētās studiju programmas svešvalodās. Pēc pieteikuma iesniedzēja ieskata, privātajām augstskolām, iegūstot attiecīgās licences un akreditējot studiju programmas, ir radusies tiesiska paļāvība un aizsargājamas mantiskas intereses uz šādas komercdarbības veikšanu.

Tiesas process

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz 2019. gada 18. septembrim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir **2019. gada 18. decembris**. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētājas palīdze
Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv
67830749, 26200580